

Hajdú-Bihar megye demográfiai helyzete a 2022-es népszámlálási adatok alapján

Vida Viktória közgazdász, **Madai Hajnalka** közgazdász
Debreceni Egyetem Gazdaságtudományi Kar

Hajdú-Bihar vármegye, az Észak-Alföldi Régió gazdasági, oktatási, tudományos és kulturális szerepkörrel bíró központja, egyike az ország tényleges, teljes körű regionális központjainak. Adottságai kedvezőek a nagytérségi szerepkör betöltéséhez, gazdasági, oktatási, kereskedelmi, kulturális, egészségügyi kapcsolatai az országhatáron túl is jelentősek. A térség a szomszédos országok gazdasági életében is fontos szerepet játszik, kapcsolatai jelentősek, így a vármegye hatása határok túlra is átível (Vida – Szűcs, 2020). Ezért kiemelten fontosnak tartjuk, hogy közelebbről is megvizsgáljuk jelentőségét, elsősorban demográfiai szempontból. Hajdú-Bihar vármegye székhelye Debrecen város, amellyel kapcsolatban első helyen kell említeni – a gazdag történelmi hagyományokból táplálkozó – kimagasló oktatási szerepkörét, amely kisebb mértékben már a középiskolák szintjén is jelentkezik, de igazán a felsőoktatásban teljesedik ki. A Debreceni Egyetem, és más felsőoktatási intézmények országos, sőt számos esetben (pl. orvosképzés esetében) nemzetközi vonzáskörzettel is rendelkeznek. A kutatás területén is erősek a vármegye pozíciói, hiszen a Debreceni Egyetem mellett több jelentős kutatóintézet is működik. A sport kiemelkedő szerepet játszik a mai modern társadalomban, jelentős társadalmi és gazdasági súlya van (Nagy et al., 2014). A város már régóta a hazai kulturális és sportélet egyik meghatározó központja, amely szerepköre a beruházásoknak (Kölcsey Központ, MODEM, Főnix Csarnok, Nagyerdei Stadion, DEAC pálya) és a számos kulturális és sportrendezvénynek (pl. Campus fesztivál, Campus Sportfesztivál, gasztronómiai rendezvények) köszönhetően még tovább bővült (Fenyves et al., 2020; Internet 1). Napjainkban Debrecen nemcsak az ország második légnépesebb városa, hanem a Tiszántúl legnagyobb lélekszámú városa. Emellett Debrecen egyéb címekkel is büszkélkedhet: központja a Kelet-Magyarországi régiónak és az Észak-Alföld statisztikai régiónak, Hajdú-Bihar vármegye és a Debreceni járás székhelye.

Hajdú-Bihar Magyarország harmadik legnépesebb vármegyéje, Borsod-Abaúj-Zemplén (619 ezer fő) és Szabolcs-Szatmár-Bereg vármegyék (529 ezer fő) után. Az Észak-Alföldi régió második legnépesebb megyéje, népességét és népsűrűségét tekintve is második az Észak-Alföldi régiót adó három vármegye közül. A lakónépessége a Népszámlálás 2022-es adatai szerint 519 ezer fő volt

(a KSH Tájékoztatási adatbázisában ez az érték 524 ezer fő 2022-ben), amely 5,1%-kal kevesebb a 2011-es népszámlálás adataival összehasonlítva. Magyarország teljes lakónépességéhez viszonyítva, az ország lakosságának 5,4%-a él itt.

A kettős nevű megye mai formájában viszonylag új, a 20. század közepén kialakult közigazgatási egység. A múltbéli adatokkal való összehasonlítás érdekében azonban statisztikáinkban a vármegye mai területével, és a rajta ma található települések adataival számoltunk. A történeti előzményekre a kettős név is utalhat. Hajdú megye az 1876. XXXIII. törvénycikk alapján jött létre, nagyjából az addigi kiváltságos Hajdú Kerületből. Pontos területét az 1877. évi I. törvénycikk határozta meg, amely szerint hozzátartoztak: a volt Hajdú városok, úgymint Nánás, Dorog, Böszörmény, Hadház, Szoboszló, Vámos-Pércs; továbbá Szabolcs megyéből Csege, Balmaz-Ujváros, Téglás, Egyek, Nádudvar, Püspök-Ladány, Szováth, Tetétlen, Földes és Józsa-Szt.-György kertész község; Bihar megyéből pedig Kaba, Mike-Pércs, Sámson.

A trianoni békeszerződés Hajdú megyét nem érintette, Bihar megyét viszont erősen megcsonkította (nevében is Csonka-Bihar lett). A II. világháború után újabb változások következtek, már az 1945-ös rendezés során Hajdúhoz csatolták Szabolcs megyétől Fülöp, Nyírábrány és Nyírmártonfalva községeket. A kettős nevű megye 1950-ben alakult meg, mikor a tanácsrendszer bevezetésével egy időben Hajdú vármegye és Csonka-Bihar vármegye egy részéből, valamint néhány Szabolcs megyéből átcsatolt községből alakították ki, Debrecen központtal (MTA, 2023). Ezzel a 74 éves önálló Hajdú vármegye története befejeződött, és megkezdődött a mai Hajdú-Bihar megye/vármegye története, amelynek településeit azóta két újonnan alapított község gyarapítja: Ebes (1952), Hortobágy (1966). A jelenlegi Hajdú-Bihar vármegye területe 6211 km², településeinek száma 82.

Az 1. táblázat Hajdú-Bihar megye népességét és népsűrűségét mutatja be, a népszámlálások különböző éveiben. A népességadatok az 1870–1970 közötti időszakban a jelenlévő népességre, az 1980–2022 között a lakónépességre vonatkoznak. Az adatok 1870–1890 között csak a polgári, 1900–2022 között pedig az összes népesség számát foglalják magukban.

Az 1. táblázat adataiból leolvashatjuk, hogy az elmúlt 150 évben a megye lakónak száma jelentősen megváltozott, az 1870-es évekhez képest majdnem megduplázódott. A népsűrűség már árnyaltabb képet mutat, de az 1870-es 45,3 fő/km² a 2001-es év végére ugyancsak majdnem kétszeresére emelkedett. A legnagyobb lélekszáma a megyének 2001-ben volt (közel 553 ezer fő), azóta csökkenő tendencia tapasztalható, mind a népesség létszámában, mind a népsűrűségben. Ezt mutatják az 1870-es évek bázisán számolt adatok is, hiszen 2001-ig szinte töretlen a növekedés a népesség létszámában, akkorra majdnem megduplázódott a megye lakosainak száma.

1. táblázat: Hajdú illetve Hajdú-Bihar vármegye népessége és népsűrűsége a népszámlálások különböző éveiben (1870-2022)

Népszámlálás évei	Népesség (fő)	Népsűrűség (fő/km ²)	A népesség aránya az 1870. évi népszámláláshoz viszonyítva (%)	A népesség aránya az előző népszámláláshoz viszonyítva (%)
1870	281 350	45,3	100,0%	-
1880	289 311	46,6	102,8%	102,8%
1890	322 286	51,9	114,5%	111,4%
1900	364 908	58,8	129,7%	113,2%
1910	406 290	65,4	144,4%	111,3%
1920	426 465	68,7	151,6%	105,0%
1930	467 257	75,2	166,1%	109,6%
1941	496 009	79,9	176,3%	106,2%
1949	498 271	80,2	177,1%	100,5%
1960	522 787	84,2	185,8%	104,9%
1970	531 508	85,6	188,9%	101,7%
1980	551 448	88,8	196,0%	103,8%
1990	548 728	88,4	195,0%	99,5%
2001	552 998	89,0	196,6%	100,8%
2011	546 721	88,0	194,3%	98,9%
2022	519 000	84,0	187,7%	96,6%

Forrás: saját készítés a Népszámlálás, 2022 adatai alapján

Ha az előző népszámlálás adataihoz képest vizsgáljuk meg a megye lakosainak számát, akkor szintén növekedés figyelhető meg az 1990-es évekig, viszont így a növekedés üteme is jól látszik. A legnagyobb növekedés az 1890-es népszámlálásról az 1900-as évekre történt (13,2%), ezt követően az előző évhez képest folyamatos növekedés tapasztalható, de a növekedés üteme évről évre lassult. Ezt mutatja az 1949-es népszámlálás is, miszerint a növekedés inntől kismértékben növekvő. Csökkenés a népesség arányában az előző népszámláláshoz viszonyítva csak az 1990-es években figyelhető meg, mely nagyon csekély (0,5%), majd 2011-ben újra csökkenés tapasztalható (1,1%-os), de a legnagyobb csökkenés a legfrissebb népszámlálás adataival összehasonlítva mutatható ki, ennek mértéke 3,4%.

A megyeszékhely lakosainak száma az elmúlt 30 évben alig változott, hiszen 1990-ben 212 ezer fő volt, 2001-ben 211 ezer fő volt, ez alig változott 2011-re, amikor Debrecen lakosainak száma 211 320 fő volt. A legfrissebb, 2022-es népszámlálási adatok szerint Debrecenben 199 ezer fő él, amely közel 6%-os népességsökkenést jelent az előző 2011-es népszámláláshoz képest. A

népességszám változását befolyásoló tényezők: a természetes fogyás, amely az élveszületések és a halálozások egyenlegeként alakul (-4 ezer fő), és a nemzetközi és belföldi migrációs folyamatok egyenlege (-8 ezer fő) volt Debrecenben. Jól látszik, hogy a csökkenés okai között a belföldi és nemzetközi elvándorlás kétszer olyan jelentős, mint a természetes fogyás. A vármegye nagyobb lélekszámú települései esetében szintén hasonló tendencia figyelhető meg például Hajdúböszörmény, Balmazújváros, Hajdúnánás és Berettyóújfalu esetében. Hajdúböszörményben a 2011-es adatokhoz képest (32 ezer lakos) 5%-os csökkenés következett be 2022-re (30,3 ezer lakos), Balmazújváros esetében ugyanezen időszak alatt 3%-os népesség csökkenés, Hajdúnánáson és Berettyóújfaluban szintén 6-6%-al csökkent a lakosság száma 2022-re 2011-hez viszonyítva. A vármegye többi településének népessége is kisebb-nagyobb mértékben csökken, ellentétes tendencia, azaz növekedés figyelhető meg Hajdúsámson, Hajdúhadház, Ebes, Létavértes, Biharkeresztes és Hajdúszoboszló esetében. Míg Hajdúhadház, Hajdúszoboszló esetében 2–2%-os a növekedés, addig Ebesen 4%-al, Hajdúsámsonban 11%-al, Mikepércsen 19%-al növekedett a lakosok száma 2011-hez képest. Ennek oka elsősorban az lehet, hogy a debreceni ingatlanárak és lakhatási feltételek jelentősen megemelkedtek, így sokan az agglomerációba, a környező kisebb településekre költöztek.

Országosan a népességváltozás eltérő módon érintette az egyes vármegyéket. A legutóbbi népszámlálás óta két vármegyében (Pest és Győr-Moson-Sopron) nőtt, a többiben csökkent a népesség száma. Ennek oka egyértelműen az említett megyékbe történő pozitív elvándorlás, hiszen a kedvezőbb munkalehetőség miatt ebbe a két megyébe a leggyakoribb a belső migráció. A legnagyobb növekedés (10%) Pest, míg a legnagyobb csökkenés (13%) Békés vármegyében történt (Népszámlálás, 2022).

Hajdú-Bihar vármegye népességét még megvizsgálhatjuk a *nemek szerinti összetétel* tekintetében is. A 2011-es népszámláláson Hajdú-Biharban az 547 ezer lakosból 261 ezer volt férfi és 285 ezer nő. A 2022-es népszámláláson az 519 ezer lakosból 250 ezer volt férfi és 269 ezer nő. A férfiak és a nők aránya a teljes lakosságból körülbelül ugyanannyi mindkét vizsgált időszakban, a férfiak aránya 48% a nőké pedig 52% a teljes népességből.

A 2. táblázat az egyes vármegyékben mutatja be a férfiak és nők születéskor várható átlagos élettartamát és átlagéletkorát. Az adatokól látható, hogy a nők és férfiak születéskor várható átlagéletkora jelentős különbségeket mutat. 2021-ben a férfiak esetében ez az érték 70,69 év, a nők esetében 77,52 év, tehát egy átlagos magyar nő 10%-kal tovább él, mint férfitársai. Vármegyei összehasonlításban azt a megállapítást tehetjük, hogy a legmagasabb a születéskor várható átlagos élettartam Zala (72,18 év) és Győr-Moson-Sopron megyében (72,03 év), a legalacsonyabb Nógrád (67,85 év) és Borsod-Abaúj-Zemplén (68,14 év) megyében.

2. táblázat: Születéskor várható átlagos élettartam, átlagéletkor nem és vármegye szerint (évek)

Vármegye	Születéskor várható élettartam, Férfi 2021	Születéskor várható élettartam, Nő 2021	Átlagéletkor Férfi 2022	Átlagéletkor Nő 2022
Pest	71,50	77,94	39,2	42,7
Fejér	70,32	76,93	40,8	44,7
Komárom-Esztergom	69,36	76,97	40,4	44,7
Veszprém	71,45	78,23	42,1	46,0
Győr-Moson-Sopron	72,03	78,44	40,2	43,7
Vas	71,57	78,18	42,1	45,8
Zala	72,18	77,72	43,5	47,8
Baranya	70,85	77,89	41,8	46,0
Somogy	69,84	76,90	42,5	46,7
Tolna	69,64	77,47	42,1	46,5
Borsod-Abaúj-Zemplén	68,14	75,64	39,6	44,3
Heves	69,16	76,81	41,1	46,0
Nógrád	67,85	75,23	41,6	46,2
Hajdú-Bihar	70,44	77,73	39,9	43,9
Jász-Nagykun-Szolnok	69,21	76,35	41,1	45,5
Szabolcs-Szatmár-Bereg	68,81	76,49	39,2	43,2
Bács-Kiskun	70,44	76,95	41,2	45,6
Békés	69,44	76,67	42,9	47,1
Csongrád-Csanád	71,07	78,07	41,6	45,8
Országos átlag	70,69	77,52	40,8	45,0

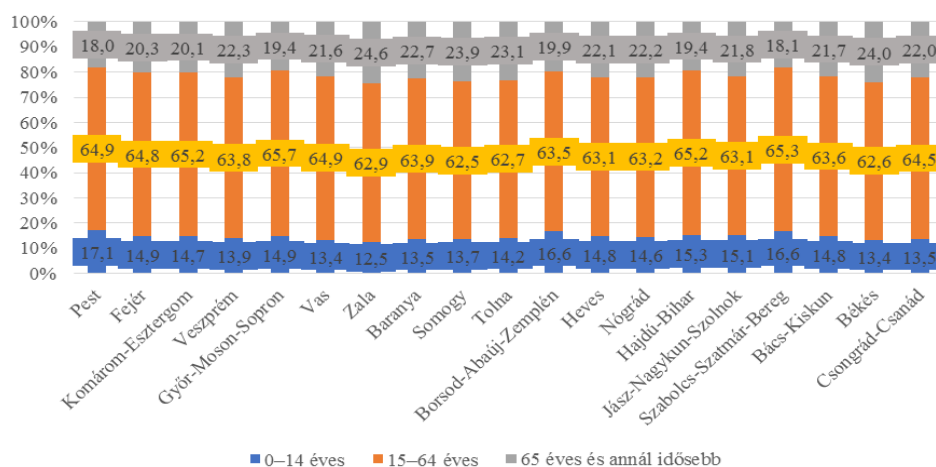
Forrás: saját készítés KSH, 2023a adatai alapján

Hajdú-Bihar vármegye a születéskor várható élettartam esetében teljesen átlagosnak tekinthető, a férfiak esetében ez az érték 70,44 év, a nők pedig 77,73 év. Ezek az értékek az országos átlagtól a férfiak esetében enyhén alacsonyabbak, a nők esetében enyhén magasabbak. Hasonló tendencia figyelhető meg az átlagéletkor esetében is, azaz a férfiak értéke 10%-kal alacsonyabb a nők értékénél, hiszen 2022-ben a férfiak átlagéletkora 40,8 év, a nők 45 év. Vármegyei összehasonlításban az átlagéletkor Zala vármegyében a legmagasabb (férfiak: 43,5 év, nők: 47,8 év), a legalacsonyabb a férfiak esetében Szabolcs-Szatmár-Bereg és Pest megyében (39,2 év), a nők esetében szintén Pest megyében (42,7 év). A Hajdú-Bihar vármegyei lakosok átlagéletkora valamelyest a magyar átlag alatt

találhatók, a férfiak (39,9 év), és a nők (43,9 év) esetében is. A KSH adatait alapul véve, a korábbi évekkal összehasonlításban azt mondhatjuk, hogy a születéskor várható átlagos élettartam a férfiak és a nők esetében csökkent 2011-hez képest, az átlagéletkor pedig emelkedett országos átlag és Hajdú-Bihar vármegyei összehasonlításban is.

A népesség lélekszámának elemzése után érdemes megvizsgálni a *korcsoportok szerinti* megoszlását, amelyben jelentős változások figyelhetők meg. Az 1. ábrán a lakónépességet 0–14 éves (gyermek), 15–64 éves, és 65 év feletti (nyugdíjas) korosztályra osztottuk fel, így ki lehet számolni az úgynevezett öregedési rátát is. A KSH által közölt legfrissebb, 2022-es teljes Magyarországra vonatkozó adatok szerint a 0–14 korosztály aránya 14,6%, a 15–64 éves korosztály aránya 64,9%, a 65 év feletti aránya 20,5%, az öregedési index 141,1% (KSH, 2023b). Az Európai Unióban az egyes korosztályok részaránya a társadalomból szintén hasonló: a 0–14 éves kor között található a népesség 15,1%-a, a 15–64 év közöttiek aránya 64,1%, és a 65 év feletti 20,8%-ot tesznek ki a teljes társadalomból (KSH, 2023c).

1. ábra: A népesség megoszlása az egyes vármegyékben a főbb korcsoportok szerint (2022)

Forrás: saját készítés a Népszámlálás, 2022 adatai alapján.

Az 1. ábrából kiderül, hogy a Hajdú-Bihar vármegyei adatok közül az első két korcsoport adatai meghaladják az országos átlagot (0–14 éves korosztály 15,3%; a 15–64 éves korosztály 65,2%), ugyanakkor a 65 év feletti aránya alacsonyabb (19,4%) az országos átlaghoz viszonyítva. A többi vármegyével való összehasonlításból megállapítható, hogy a 14 év alatti gyermekek aránya Pest, Borsod-Abaúj-Zemplén és Szabolcs-Szatmár-Bereg megyében a legmagasabb.

sabb (16–17%), ez utóbbi két megye esetén ez a kedvezőtlenebb gazdasági és esetleg társadalmi helyzettel magyarázható. A legtöbb időszerű (24–25%) Zala vármegyében él, de Békés és Somogy vármegyében is magas a 65 éves vagy annál idősebb népesség részesedése.

A társadalmi-gazdasági folyamatok eredményeként a népesség kormegoszlását legjobban leíró öregedési ráta (a 65 éves és annál idősebb népesség a 14 éves és annál fiatalabb gyermeknépesség százalékában) jelentősen megemelkedett, azaz az időszerűak száma jóval meghaladta a 0–14 éves korosztály nagyságát. Ha kiszámoljuk az öregedési indexet Hajdú-Bihar vármegyére, akkor az országos átlagtól valamelyest kedvezőbbet kapunk, 127,6%. Az előző népszámlálások adataival összehasonlítva (2001: 73,4%; 2012: 99,6%) láthatjuk, hogy az öregedési index jelentősen megemelkedett, tehát növekedett a 65 év felettiek részaránya a teljes vármegyei népességből. Kiszámolható az ábrából a gyermeknépesség eltartottsági rátája is (a 14 éves és annál fiatalabb gyermeknépesség a 15–64 éves népesség százalékában), amely 2022-ben meghaladja a 23%-ot Hajdú-Bihar vármegyében.

A Tájékoztató adatbázis adatai szerint 2022-ben Hajdú-Bihar vármegye lakosainak száma 524 272 fő volt. Ha *településtípus szerint* vizsgáljuk meg Hajdú-Bihar vármegye különböző korosztályú lakosait, akkor jól láthatjuk, hogy a megyeszékhelyen (Debrecenben) laknak a legtöbben, ebből a legnagyobb részarányt (31,7%) a 15–39 éves, illetve a 40–59 éves korosztály (28,4%) képviseli. Hasonló tendencia figyelhető meg a városok esetében is, azaz ez a két korosztály teszi ki a helyi lakosok 60%-át. A községek esetében magasabb valamelyest a 14 év alattiak aránya (16,3%), mely annak tudható be, hogy ezek a fiatalok még általános iskolai tanulmányaikat végzik, így nem vándoroltak el az adott községből, de akár ezeken a településeken lévő nagyobb gyerekvállalási hajlandóság is okozhatja ezt. A 60 év felettiek aránya minden településtípus esetén 25% körüli, azaz a sokaság negyede. Mindez megtekinthető a 3. táblázatban.

3. táblázat: Hajdú-Bihar vármegye lakosai a településtípus szerint

Korosztály	Megyei jogú város (fő)	Megyei jogú város (%)	Város (fő)	Város (%)	Község (fő)	Község (%)
0-14 éves	27 957	14,0%	34 397	15,7%	17 045	16,3%
15-39 éves	63 344	31,7%	67 153	30,6%	32 395	30,9%
40-59 éves	56 702	28,4%	62 218	28,3%	29 375	28,0%
60 év feletti	51 722	25,9%	55 971	25,5%	25 993	24,8%
Összesen	199 725	100,0%	219 739	100,0%	104 808	100,0%

Forrás: saját készítés a Tájékoztató adatbázis adatai alapján, 2023

Végezetül a *képzés szerinti* megoszlást kívánjuk bemutatni a vármegyében a KSH adatai alapján (4. táblázat). A 3–5 éves népességből az óvodások aránya

92,7%, mely az országos átlag (91,9%) feletti érték. Az óvodások számára Hajdú-Bihar vármegyében 208 feladatellátási hely áll rendelkezésre, melyben 1698 óvodapedagógus dolgozik, és 18 685 óvodás korú gyermek jár.

Így az egy óvodapedagógusra jutó gyermekek száma 11 fő. Az általános iskolai oktatás esetében a vármegyében 196 feladatellátási hely található (országos szinten az ötödik legmagasabb érték), melyben 4095 pedagógus tanít 39 548 diákot. Az egy pedagógusra jutó általános iskolai tanulók száma Hajdú-Bihar vármegyében 9,73, mely az országos átlag (9,84 fő) alatti érték. A feladatellátási helyek, a pedagógusok és a tanulók száma is az országos értékek 5,5%-a, amely összhangban van azzal a korábbi megállapítással, hogy a vármegye lakossága az ország népességének 5,4%-át adja. A szakiskolai és készségfejlesztő iskolai oktatás esetében 5 feladatellátási helyen 44 pedagógus tanít 163 nappali képzésben résztvevő tanulót a vármegyében, azaz egy pedagógusra 3,7 diák jut. Hajdú-Bihar vármegyében 24 szakképző oktatási intézmény található 336 pedagógussal, akik 3680 diákot tanítanak, így az egy pedagógusra jutó diákok száma 11 fő. A gimnáziumi oktatás esetében 50 feladatellátási helyen 983 pedagógus oktat 10 240 diákot, azaz egy pedagógusra jutó diákok száma 10,41 fő. Technikumi, szakgimnáziumi oktatás 41 helyen zajlik 1019 pedagógus és 10 757 diák bevonásával. A felsőoktatásban a 2022/2023-as tanévben 2 intézmény 2203 oktatója tanít 23 289 nappali tagozatos hallgatót, levelező tagozattal együtt a hallgatói létszám 29 777 fő. A teljes hallgatói létszámból több mint 7 ezer külföldi hallgató tanul a Debreceni Egyetemen összesen 133 országból. Az Egyetem vonatkozásában az egy oktatóra jutó hallgatók száma 13,5 fő, amely a 2021/2022-es tanévben még 10,62 fő volt (4. táblázat). Mindkét adat az országos szinten a legmagasabb érték, az átlagot is jelentősen meghaladja. A felsőoktatási intézmények száma egyedül Pest (4 db) és Veszprém (3 db) vármegyében magasabb a hajdú-biharinál.

A 4. táblázatban megfigyelhető, hogy a vármegyében 526 feladatellátási helyen folyik az oktatás, 10 347 fő pedagógus bevonásával, akik több mint 106 ezer tanulót, hallgatót tanítanak.

Összefoglalva a fentebb említetteket, azt a megállapítást tehetjük, hogy az alapfokú nevelésben az egy pedagógusra jutó tanulók száma 9,7 fő, mely hasonló eredményeket mutat az előző tanévek értékével, de hosszú távon vizsgálva elmondható, hogy 2007-től 2013-ig 11 fő volt ez az érték, és azóta évről évre csökkenő, majd stagnáló tendenciát mutat. A középfokú nevelésben ez az érték magasabb (10,4 fő), amely a 2009-es legmagasabb értékhez képest (12,7 fő) majdnem 20%-os csökkenést jelent.

Magyarországon a 2022/2023-as tanév előzetes adatai alapján országosan 1 millió 852 ezren vesznek részt a köznevelés, a szakképzés és a felsőoktatás különböző szintű képzéseiben, az adatok alapján nincs érdemi változás a gyermekek, a tanulók és a pedagógusok számában (KSH, 2023e).

4. táblázat: A feladatellátási helyek, a pedagógusok, a tanulók/hallgatók száma és az egy pedagógusra/oktatóra jutó tanulók/hallgatók száma 2021/2022 tanévben, Hajdú-Bihar vármegyében

2021/2022 tanév	Feladatellátási helyek száma (darab)	Pedagógusok száma (fő)	Tanulók, hallgatók száma (fő)	Egy pedagógusra, oktatóra jutó diákok száma (fő)
Óvodai nevelés	208	1 698	18 685	11,0
Általános iskola	196	4 064	39 548	9,7
Szakiskola	5	44	163	3,7
Szakképző iskola	24	336	3 680	10,9
Gimnázium	50	983	10 240	10,4
Technikum, szakgimn.	41	1 019	10 757	10,5
Felsőoktatás	2	2 203	23 406	10,6
Összesen	526	10 347	106 479	9,5

Forrás: saját készítés a KSH, 2023d adatai alapján

Összefoglalás

Jelen tanulmány célja az volt, hogy áttekintést nyújtson Hajdú-Bihar vármegye társadalmi helyzetének alakulásáról, különösen a 2022-es népszámlálási adatokat figyelembe véve. Jelen tanulmányban Hajdú-Bihar vármegye társadalmi viszonyaira összpontosítottunk, és ennek elemzéséhez, alátámasztásához a helyi és az országos statisztikai adatokat alapul véve készítettünk számításokat. A társadalmi hatásokat elsősorban demográfiai szempontból vizsgáltuk meg (népesség száma, nem, kor és iskolai képzés szerinti összetétele) a korábbi évekkel és országos népszámlálási adatokkal összehasonlítva. Megállapításra került, hogy Hajdú-Bihar vármegye népessége 3,4%-al csökkent, Debrecen város pedig közel 6%-os népességcsökkenést könyvelhet el az előző 2011-es népszámláláshoz képest. A többi település esetében is inkább csökkenő tendencia figyelhető meg, kivéve Hajdúsámson, Hajdúhadház, Ebes, Létavértes, Biharkeresztes és Hajdúszoboszló esetében. A születéskor várható élettartam a vármegyében a férfiak esetében enyhén alacsonyabb, a nők esetében enyhén magasabb az országos átlagnál, míg az átlagéletkor a magyar átlag alatt található valamelyest, a férfiak (39,9 év), és a nők (43,9 év) esetében is. A korcsoportok szerinti összehasonlításban a Hajdú-Bihar vármegyei adatok az országos átlaghoz képest kedvezőbbek, a 0–14 éves korosztály és a 15–64 éves korosztály aránya magasabb, a 65 év felettiek aránya alacsonyabb az országos átlaghoz viszonyítva. A képzések szerinti vizsgálat során megállapításra került, hogy a vármegye feladatellátási helyek, a pedagógusok és a tanulók száma szerint is az országos értékek 5,5%.

Irodalomjegyzék

1877. évi I. törvénycikk: némely törvényhatóságok véglegesen megállapított területének az 1876. évi XXXIII. tc. rendelkezése folytán törvénybe iktatásáról. <https://net.jogtar.hu/ezer-ev-torveny?docid=87700001.TV&searchUrl=/ezer-ev-torvenyei%3Fpagenum%3D30>

Debreceni Egyetem (2023): Hallgatói statisztikák. <https://unideb.hu/hallgatoi-statisztikak>

Internet 1.: Euro- Régió Ház Közhasznú Nonprofit Kft. és INNOVA Észak-Alföld Regionális Fejlesztési és Innovációs Ügynökség Nonprofit Kft. (2014): „Debrecen Megyei Jogú Város Településfejlesztési Koncepciója És Integrált Településfejlesztési Stratégiája 2014–2020.” <https://www.debrecen.hu/assets/media/file/hu/4821/debrecenmjv-its-megalapozo-vizsgalat-melleklettel.pdf>

Fenyves V., Bácsné B. É., Nagy A. Sz. (2020): Közösségben jobb sportolni! A debreceni Campus Sportfesztivál résztvevőinek vizsgálata. Debreceni Szemle, 28 (1), 112–127.

KSH (2023a): Születéskor várható átlagos élettartam, átlagéletkor nem, vármegye és régió szerint [év]. https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0039.html

KSH (2023b): A népesség összetétele főbb korcsoportok szerint, eltarthatósági ráták, öregedési index. https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0004.html

KSH (2023c): A népesség korcsoportok szerint, 2021 [százalék]. https://www.ksh.hu/stadat_files/nep/hu/nep0053.html

KSH (2023d): Oktatás. <https://www.ksh.hu/oktatas>

KSH (2023e): Oktatási adatok, 2022/2023. <https://www.ksh.hu/s/kiadvanyok/oktatasi-adatok-2022-2023-elozetes-adatok/index.html>

MTA RKK Alföldi Tudományos Intézete Debreceni Osztálya (2023): <https://hbmo.hu/portal/a-megye-tortenelme/>

Nagy A., Tobak J., Fenyves V. (2014): Lakossági sportolási és sportfogyasztási szokások vizsgálata. Magyar Sporttudományi Szemle 15 (58). 47.

Népszámlálás (2022): Előzetes adatok - A népesség és a lakások száma. https://nepszamlalas2022.ksh.hu/eredmenyek/elozetes_adatok/nsz2022-elozetes-adatok-tablamelleklet.xlsx

Tájékoztatási Adatbázis (2023): <https://statinfo.ksh.hu/Statinfo/themeSelector.jsp?lang=hu>

Vida V., Szűcs I. (2020): Hajdú-Bihar megye társadalmi helyzetének bemutatása a számok tükrében. Régiókutatás Szemle, 5 (1). DOI: 10.30716/RSZ/20/1/3